

'Intensieve melkveehouderij beter voor economie en milieu'

De Nederlandse melkveehouderij moet intensiever worden. Dat is de boodschap van Aalt Dijkhuizen, voorzitter van de Raad van Bestuur van Wageningen UR (Universiteit & Researchcentrum). Grote hightech bedrijven met hoogproductieve koeien hebben de beste toekomst. Intensieve of verbrede bedrijven hebben minder perspectief.

De boodschap van Aalt Dijkhuizen is niet nieuw, maar het klinkt als een vreemd geluid in een wereld die wars begint te worden van grootschaligheid, strijdt tegen de nadelen van de vrije markt en opkomt voor milieu en dierenwelzijn. In een landbouwwereld die naarstig op zoek is naar behoud van oude waarden in een moderne liberale economie. Het intensiever worden van de melkveehouderij lijkt bijna op een doodzonde.

Aalt Dijkhuizen, die onlangs voor de derde termijn van vier jaar werd benoemd als voorzitter van de Raad van Bestuur van Wageningen UR, houdt ervan om de discussie scherp te voeren. Zijn boodschap, die haast een 'revival' van het neoliberale dogma is, heeft wel een duidelijke visie. „Een intensievere melkveehouderij is beter voor de economie, maar is ook vriendelijker voor het milieu”, stelt Dijkhuizen.

„Vaak wordt gedacht dat kleinschaligheid of extensivering beter is voor het milieu. Dat de CO₂- en methaanproductie parallel lopen met intensief. Dat is echter onjuist. Intensivering is niet alleen meer koeien, maar ook een hogere productie per koe. Dat betekent minder onderhoudsvoer, een efficiëntere melkproductie en een lagere uitstoot per kilo product. Uiteindelijk is dit beter voor het milieu en de economie.” Dierenwelzijn is volgens de Wageningen UR-voorzitter het enige aspect dat wel baat heeft bij extensivering en Nederland zal meer actie moeten ondernemen om het dierenwelzijn bij intensivering te verbeteren.”

Voedseltekort

Intensieve melkveehouderij en hoogproductieve koeien zijn volgens Dijkhuizen noodzakelijk. „Er moet meer voedsel worden geproduceerd, want er komen meer mensen. Het is inmiddels wereldwijd een ijzeren regel om meer voedsel te produceren. De welvaart neemt bovendien overal toe en daarmee de vraag naar dierlijke eiwitten. Hoe hoger de welvaart, des te groter de vraag. En op welke wijze kun je de dierlijke eiwitten het beste produceren? In een intensief productieproces, zoals wij dat kennen. Als we dit niet in Nederland doen, dan heeft de rest van de wereld minder voedsel of we zeggen: Doen jullie het maar. De Nederlandse melkveehouderij is wereldwijd gezien het meest efficiënte systeem, ook wat betreft milieu. We moeten het daarom juist in Nederland doen.”

Mest

Intensiever betekent minder grond per koe en meer mest per hectare. En juist dat wil de maatschappij niet, terwijl de melkveehouder goud geld moet betalen voor de afzet. Ook daar heeft de Wageningse bestuurder een antwoord op. „Het overschot aan mest kan men verplaatsen of nog beter, met nieuwe technieken verwerken. Mest is een waardevol pakket en een zeer ingrediëntrijk product. Je kunt het gebruiken als kunstmest en via bioraffinage in de chemische industrie of als veevoer. Maar we moeten voor alle problemen, die door intensivering ontstaan, oplossingen zoeken.” Hoe moet de melkveehouderij het grote nadeel van intensivering, het verminderde dierenwelzijn, oplossen?

De maatschappij eist namelijk dat dierenwelzijn een prioriteit is. „Hoe intensiever, hoe moeilijker het is om het welzijn goed te houden. Volgens de basisprincipes moeten kippen scharrelen, varkens wroeten en koeien grazen. Wij zijn daarom intern met een discussie bezig hoe we het welzijn met behulp van nieuwe informatietechnologie kunnen verbeteren. Precisielandbouw voor melkkoeien met nieuwe technieken als sensoren om de individuele koe van minuut tot minuut te kunnen volgen over de voedingssituatie, de gezondheid, de vruchtbaarheid, enzovoort, zodat de melkveehouder elke koe individueel kan verzorgen. Dat zal het welzijn van het individuele dier sterk bevorderen.”

Ouderwets

De maatschappij wenst echter de koe in de wei en ziet dat als de beste manier om het welzijn van de koe te verbeteren. „De koe in de wei mag niet het uitgangspunt zijn. De consument stuurt de markt en die is gevoelig voor de prijs. Als men er voor wil betalen, prima, dan blijft de koe in de wei. Maar uiteindelijk gaat het om het overleven van de melkveehouderij.”

Stuit de technologische visie evenwel niet op maatschappelijke weerstand met de bijsmaak van bio-industrie?

„Dat is een ouderwetse gedachte. Mensen van dertig jaar en jonger zijn tegenwoordig bezig met hyves, internet en computertechnologie. Het beeld dat hightech het welzijn kan verbeteren, past in hun wereldbeeld. De zestigplusser ziet dat misschien niet of minder. Ik voorspel een zeer grote verandering in het denken van mensen en dat de volgende generatie het totaal anders ziet. Over tien tot twintig jaar is er een samenleving die het fantastisch vindt dat alles wordt gemeten. Zeker als je met data kunt aantonen dat intensievere melkveehouderij de bewegingsruimte van koeien niet beperkt, maar juist vergroot.”

De Animal Sciences Group (ASG) is volop betrokken bij de discussie over dierenwelzijn in een intensievere melkveehouderij. Onder meer het onderzoek van Paul Galema naar vrijloopstallen vormt daar een onderdeel van. „Het uitgangspunt is dat er meer voedsel moet komen en dat het Nederlandse systeem kan worden doorontwikkeld naar stalsystemen, waar door informatietechnologie het dierenwelzijn en de diergezondheid worden verbeterd.”

Tweesprong

Hoe gaat de Nederlandse melkveehouderijsector er straks uitzien als de visie van Dijkhuizen wordt gevolgd?

„In veel toekomststudies zien we overal gelijke bedrijven, maar dat gaat niet gebeuren. Er zal nog steeds variatie in bedrijven zijn. In mijn beleving komen er straks drie verschillende groepen melkveehouderijen. De kerngroep bestaat uit de grote hightech bedrijven die voor de internationale zuivelmarkt produceren. Dat is de hoofdgroep en die zal goed kunnen concurreren op de vrije wereldmarkt. Dan is er een groep melkveehouders die bewust of onbewust niet intensificeert en vergroot, omdat ze geen opvolger hebben of

niet kunnen uitbreiden. Die groep zal nog zo'n tien tot vijftien jaar melkveehouder zijn en je zult hen in die tijd ook zien verbreden. In aantal zal deze groep net als nu groot zijn. De laatste groep zit er tussenin. Dat zijn de melkveehouders die nu goed mee kunnen komen, maar die op een tweesprong staan van doorgroeien of niet. Je ziet dat melkveehouderijen die verbreden nauwelijks worden opgevolgd. Dat zijn over het algemeen geen bedrijven om over te nemen.”

Kopgroep

Voor diegenen die nu of in de nabije toekomst op de tweesprong staan en perspectief willen hebben, adviseert Dijkhuizen dat zij moeten aansluiten bij de kopgroep. „Blijf doorinvesteren en zorg voor hoogproductieve koeien. Dan ben je het beste bestand tegen de vrije markt. Wanneer straks het quotum eraf gaat, wordt de markt grilliger en het ondernemerschap moeilijker. De Nederlandse melkveehouder weet zich daarin als ondernemer beter te onderscheiden dan de buitenlandse veehouders. Het Nederlandse ondernemerschap is perfect en als anderen afhaken, gaat Nederland door.”

Dijkhuizen verwacht dat de prijzen sterker zullen fluctueren, maar wel hoger worden. De fluctuaties worden vooral veroorzaakt door de heftige effecten van te veel of te weinig aanbod. Een procent hoger aanbod heeft al gauw een zeven procent effect op de prijs. „De varkenscyclus gaat ook in de melkveehouderij komen en dat is voor de echte ondernemers smullen, want het wordt weer een factor moeilijker en dus een mogelijkheid je te onderscheiden.”

Marktontwikkeling

In de visie die Dijkhuizen heeft, is het belangrijk dat melkveehouders en de zuivelsector niet langer primair naar de politiek kijken voor oplossingen of afhankelijk van subsidies zijn. Focus op de zuivelmarkt is zijn devies.

„Ik kan de zuivelmarkt beter voorspellen dan de politiek. We weten bijvoorbeeld nu niet wat voor kabinet we gaan krijgen en al helemaal niet wat het gaat doen. Van de zuivelmarkt weten we nu al min of meer wat er het komend half jaar gebeurt. De politiek bepaalt slechts

Aalt Dijkhuizen

voorzitter van de Raad van bestuur van de Wageningen Universiteit (WUR)

de randvoorwaarden. De marktontwikkeling is daarnaast een autonoom proces en ik denk niet dat de Tweede Kamer daar veel aan kan veranderen. Kijk daarom naar de markt; naar de trends en vooral naar de volgende generatie. De mode-industrie weet beter wat er in de samenleving speelt dan de land- en tuinbouw. We kijken met elkaar te veel met de ogen van nu naar de wereld van morgen. We moeten kijken met de ogen van morgen naar de wereld van nu. Inhaken op trends, daar is de sector als geheel te weinig mee bezig. Mijn oproep is dan ook: Richt je niet op Den Haag of Brussel, maar op de markt.”